

VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR SVENSKA VALLFÖRENINGEN – verksamhetsåret 1 juli 2011–30 juni 2012

Föreningens styrelse

Under verksamhetsåret 2011/2012 har styrelsen haft följande sammansättning:

Lars Jakobsson, Blyberga, Lillkyrka	ordförande
Anna Carlsson, Skogsgård, Getinge	v. ordförande
Nilla Nilsdotter-Linde, SLU, Uppsala	sekreterare
Jan Jansson, Hushållningssällskapet Sjuhärad, Länghem	kassör
Gunnar Liljebäck, Östra Stråkan, Överkalix	
Göran Lindgren, Norra Fjölle, Östtomta, Klässbol	
Per Rudengren, Harpsund, Mellösa	

Suppleanter:

Maria Wahlquist, Lagestorp 96, Vallåkra
Rolf Spörndly, SLU, Uppsala
Kjell Sandahl, Vasen, Nye
Christer Larserud, By 1721, Krokom
Erik Karlsson, Källmo, Karlskoga
Linda af Geijersstam, Färjestaden

Revisorer

Revisorer har varit Tobias Andersson, Varberg och Anders Eriksson, Åtvidaberg med Lars-Erik Vallerstad, Värnamo och Magnus Halling, Uppsala som suppleanter.

Valberedning

Valberedningen har bestått av Per-Anders Andersson, Sävsjö, sammankallande, Kjell Ivarsson, Uppsala, Thomas Karlberg, Gårdeby, Söderköping och Anders Nilsson, Lövånger.

Målsättning

Föreningen skall inspirera till en intensiv verksamhet på vallområdet inom ramen för de resurser som finns samt verka för utökade resurser. Verksamheten skall utgå från lantbrukarnas behov och gälla hela företaget. Samarbete mellan olika organisationer som arbetar inom grovfodersektorn skall främjas. Föreningen skall främja forskning, försöksverksamhet och rådgivning.

Följande målsättningar skall vara vägledande för **styrelsens** arbete:

*** Sköta medlemsvården**

- Lokalföreningen är central för medlemsvärvningen. Styrelsen skall stötta lokalföreningarna och kommunikationen dem emellan samt verka för bildandet av nya föreningar.
- Ökad kännedom om föreningens existens behövs för medlemsvärvning.

*** Identifiera angelägna kunskapsluckor**

- Styrelsen skall identifiera och belysa problemområden som kan fokuseras vid t.ex. seminarier, års- och sommarmöten.
- Styrelsen skall verka för att vallföreningen får medverka vid prioriteringen av medel till forsknings- och försöksverksamhet på grovfoderområdet.

*** Förmedla kunskap**

- Styrelsen skall förmedla aktuell kunskap och erfarenheter från såväl forskningen som praktiken via t.ex. Svenska Vallbrev för att få fler duktiga grovfoderproducenter.
- Styrelsen skall informera samhället, t.ex. politiker, om aktuella frågor med vallanknytning.
- Exempel på upplysningsverksamhet är annonsering av olika typer av utbildningar på grovfoderområdet.

Styrelsemöten

Styrelsen har under verksamhetsåret förutom årsmötet haft åtta protokollförda sammanträden, varav fem telefonmöten. Alla styrelsens suppleanter har kallats till alla styrelsemöten utom telefonmöten. Ett styrelsemöte förlades i anslutning till möte med Fältforsks ämneskommitté för vall och grovfoder.

Årsmötet

Svenska Vallföreningens årsmöte 2011 var förlagt till Nationellt forskningscentrum för lantbrukets djur på Lövsta strax öster om Uppsala den 25 oktober (bil. 1). Cirka 40 personer var samlade för denna dag som handlade om hur SLU satsar för framtidens lantbruk. Dagen inleddes med ett studiebesök på det nya försöksslakteriet Lövsta Kött. Där har 58 miljoner investerats tillsammans med privata lokala företag. Därefter presenterades de nya djurstallarna för 300 mjölkkor. Tillsammans med stallar för svin och fjäderfä har 300 miljoner investerats. Kommande forskning presenterades bl. a. om hur miljöpåverkan i en generation idag kan påverka kommande generationer vad gäller hälsa, reproduktion och produktion (epigenetik). Ett kommande forskningsområde är också sensorteknik för övervakning och datainsamling i försöksstallar. På Lövsta satsar man på försök med bete i samband med robot- och karusellmjölkning. Tidigare påbörjat projekt om deltidsbete (rikligt med bete dagtid utan samtidig stallutfodring) redovisades. Likaså redovisades resultat från två projekt där syftet var att upprätthålla en god produktion med stor andel grovfoder respektive enbart vall och spannmål. Resultaten visar att sådana strategier kan vara lönsamma.

Ett utförligare referat från årsmötesseminariet har publicerats i Svenska Vallbrev nr 7/11 och på hemsidan www.svenskavall.se (bil. 2).

Årsmötesbeslut

Föreningen visade för verksamhetsåret 2010/2011 en vinst på 81 363 kr och det egna kapitalet var drygt 274 000 kr. För 2011/2012 år godkändes ett budgeterat underskott med 8 200 kr, förutsatt 1 900 betalande medlemmar och med oförändrad medlemsavgift på 350 kr. Av denna summa återgår 90 kr till respektive lokalförening i de fall aktivitet föreligger. Vid årsmötet nyvaldes Anders Eriksson, Åtvidaberg som ordinarie revisor samt Magnus Halling, Uppsala som revisorsuppleant, då Per Lingvall, Björklinge valt att avgå efter många aktiva år i vallföreningen. Vidare nyvaldes Anders Nilsson, Lövånger till valberedningen.

Lokalföreningar

Svenska Vallföreningen har sammanlagt 17 lokalföreningar. Exempel på verksamheter initierade eller ordnade av lokalföreningarna är fältvandringar, stallvandringar, gårdsvandringar, betesmarksvandringar, maskindemonstrationer, och studieresor, bl.a. till Borgeby Fältdagar. Flera temadagar och temakvällar har anordnats. gällande t.ex. bete, stallgödsel, markpackning, arter, sorter och fröblandningar, majs, ensilering, klimat, ekonomi etc. I ett flertal fall har man samarbetat med rådgivningsföretag, maskinföretag, företag som marknadsför insatsvaror samt Länsstyrelsen. I flera regioner har representanter för vallföreningarna medverkat vid utformning och prioritering av försöksverksamhet på grovfoderområdet inom de regionala försöksorganisationerna resp. Regional jordbruksforskning i norra Sverige (RJN).

Då styrelsen funnit att lokalföreningar är nödvändiga, såväl för att öka medlemsantalet som för att få den aktivitet som medlemmarna kräver, verkar styrelsen för att ytterligare lokalföreningar bildas. Sedan några år arbetar Västsveriges Vallförening under andra former tillsammans med HS Väst i ett speciellt Vallgille.

Medlemmar

Den 24 oktober 2012 hade föreningen 2 490 medlemmar som erlagt årsavgift jämfört med 2 543 den 3 oktober 2011 (bil. 3). Det har således skett en minskning av antalet betalande medlemmar med 53 st. Under verksamhetsåret genomfördes återigen medlemsvärvningskampanjer för att hålla uppe medlemsantalet, denna gång i följande områden: Uppland, Sörmland (inkl. Södertörn), Östergötland, Halland, Sjuhärad och Värmland. I bilagan redovisas antalet medlemmar i de olika lokalföreningarna, eller där sådana inte finns, antalet medlemmar i länet. Konstateras kan att medlemsvärvningen i Uppland inneburit ett stort tillskott av nya medlemmar. Vidare noteras att i medeltal 34 % av nyvärvade medlemmar försvunnit efter ett år jämfört med 40 % föregående år. Det är lämpligt att värva vart fjärde år för att bibehålla antalet medlemmar.

Styrelsen har verkat för ökat medlemsantal bl.a. genom aktiv spridning av värvningsbroshyren samt tidskriften Svenska Vallbrev. Medlemmar har också värvats i samband med olika sammankomster, t.ex. på olika kurser och mässor.

Medlemsavgiften på 350 kronor har varit oförändrad för kalenderåret 2012, varav 90 kronor har återbetalats till lokalföreningar som uppvisat minst en aktivitet utöver arrangemang i samband med årsmötet. Följande lokalföreningar uppvisade verksamhet som berättigar till de 90 kronorna per medlem under kalenderåret 2011: Uppland, Skåne, Halland, Sjuhäradsbygden, Västsverige-HS tema Vall, Värmland, Västmanland, Jämtland-Härjedalen och Väs-

terbotten (bil. 4). Styrelsen har kontaktat de lokalföreningar som varit inaktiva. I områden utan lokalföreningar kan aktiviteter i Vallföreningens intresse stödjas med bidrag.

Ej utbetalda medel avsedda för lokalföreningarna skall användas dels för att initiera lokala aktiviteter, dels för att arbeta på riksplanet med information, lobbying m.m. Under verksamhetsåret har en ansökan om aktivitetsbidrag inkommit och beviljats av styrelsen. Sjuhärads vallförening beviljades ett bidrag för ett möte ”Tema vall” i januari.

Ekonomi

Angående föreningens ekonomi hänvisas till verksamhetsårets resultat- och balansräkning. Bokföring och medlemsregister har under verksamhetsåret skötts av Hushållningssällskapet Sjuhärad, Länghem.

Verksamheten

Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA) har två stiftelser med anknytning till vallodling. I Stiftelsen Svenska Vallföreningens fonder representerades Svenska Vallföreningen av Lars Jakobsson med Göran Lindgren som adjungerad. I övrigt är LRF, KSLA och SLU representerade. I Stiftelsen Anders Elofsons fond representeras Svenska Vallföreningen av Lars Jakobsson och Göran Lindgren. I övrigt är Frö- och Oljeväxtodlarna, SLU, LRF samt KSLA representerade. Medel skall sökas senast den 1 april och vissa år även före 1 november. Avkastningen disponeras för främjande av fondernas syften i frågor avseende odling, utfodring, ekonomi eller teknik avseende betes-, vall- och fröodlingssektorn. Stöd ges dels till projekt ägnade att främja dessa områden, dels till resestipendier, främst för utrikes resor. Ordföranden och Göran Lindgren rapporterar kontinuerligt till styrelsen om KSLA:s beslut. KSLA har instiftat en belöning, Anders Elofsons medalj, att delas ut till framträdande företrädare för forskning och försök, upplysning och information samt praktisk verksamhet inom områdena betes- och vallfrågor samt fröodling av vallväxter. Enligt stadgarna äger Svenska Vallföreningen rätt att nominera pristagare och till mottagare av första medaljen utsåg KSLA Nilla Nilsson-Linde, SLU, Uppsala.

Ordföranden har under verksamhetsåret företrätt Svenska Vallföreningen på två möten med projektet Tillväxt Växtodling som drivs av LRF. Sekreteraren deltog i Rådslaget ”Framtidens nötköttsproduktion” som arrangerades den 8 februari 2012 av Tillväxt Nötkött och Framtidens lantbruk, SLU, med stöd från EU. Resultatet från mötet har senare utgjort underlag för det reviderade forskningsprogram som SLF Kött utarbetat, <http://www.lantbruksforskning.se/?id=10389>. Vidare deltog Per Rudengren i ett av LRF anordnat möte om Närodlat protein den 21 april i Stockholm och Kjell Sandahl deltog i ett motsvarande möte om bete den 24 april 2012 i Linköping.

Medlemmar ur styrelsen har under året medverkat vid olika lokalföreningsarrangemang. Kassören har medverkat vid flera fältvandringar på Rådde och i dess omgivning och Anna Carlsson har gästat Örebro Vallförening. Anna Carlsson och Maria Wahlquist har arrangerat en betesdag i Skåne. Vidare har sekreteraren medverkat på Upplands Vallförenings årsmöte. Sjuhärads Vallförening har fått aktivitetsstöd för en temadag om grovfoderproduktion den 2 februari 2012 med temat protein från vallbaljväxter och teknik vid vallanläggning.

Nilla Nilsdotter-Linde och Linda af Geijersstam har den 24 januari 2012 medverkat på en valldag i Lövsta på Gotland, ”Tjäna eller tjäna mer på din vallodling”. LRF:s branschråd för växtodling inbjöd i samverkan med Greppa Näringen. I planeringen deltog även Lantmännen, Hushållningssällskapet och Växa. Drygt 100 lantbrukare deltog utöver 40 elever från Lövsta naturbruksgymnasium.

Föreningen har skrivit remissyttrande på av Jordbruksverket utsänt förslag gällande regler för ekologiskt vallfrö 2012 (bil. 5). Påpekades några brister i förslaget gällande olika regler för andelen ingående ekologisk vara vid såväl sådd av inköpta blandningar som av egenblandat frö. Eftersom detta är i det närmaste omöjligt krav att tillgodose, måste en rimlig chans finnas att som lantbrukare blanda själv. Vidare saknas ekovara av vissa centrala sorter för specifika områden.

Linda af Geijersstam ingår tillsammans med Hans Hedström och Linda Karlsson, Växa Halland, i en projektgrupp för vilken även Rolf Spörndly gör uppdrag. Gruppens uppdrag är att utveckla ett Grovfoderverktyg. Verktuget ska hjälpa grovfoderproducenter och rådgivare att räkna fram framför allt produktionskostnad och att dokumentera sin grovfoderodling. Jämförelsetal och en kunskapsbank i grovfoderproduktion ingår också. Projektet pågår till 2013-12-31, finansieras av Jordbruksverket och omfattar totalt 4 600 000 kr. Svenska Vallföreningen har lämnat synpunkter på projektet.

Inför CAP 2014

Svenska Vallföreningen har genom ordföranden deltagit i två referensgruppsmöten på Landsbygdsdepartementet i arbetet inför CAP 2014. Ordföranden har deltagit i två hearings inför CAP 2014 arrangerade av LRF. Remissvar har lämnats över förslag till reform av den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2013 (Dnr L2011/3351) (bil. 6) och en debattartikel har skrivits av ordföranden i ATL (bil. 7). Speciellt kritiserar följande områden i förslaget:

- kravet i förgröningen på växtföljd med minst tre grödor,
- kravet på att gräsmarker som inte ingått i växtföljden sedan fem år ska betraktas som permanenta och därmed inte får brytas under reformperioden.

Beteskalendern

På en studieresa i samband med att Svenska Vallföreningens styrelse deltog i EGF 2007 i Gent, Belgien, kom en idé upp om att anpassa ett planerings- och utvärderingshjälpmedel för betesdrift som används av bl.a. belgiska lantbrukare till svenska förhållanden. Beteskalendern är en fältjournal där olika insatser och skötselåtgärder antecknas på ett överskådligt sätt. Sedan dess har föreningen genom vice ordföranden Anna Carlsson tillsammans med Maria Wahlquist och Margareta Dahlberg sökt finansiering för att göra en svensk version. Efter att tre gånger ha fått avslag av LRF:s Kraftsamling Växtodling har Stiftelsen Anders Elofsons Fond på KSLA beviljat 85 000 kronor våren 2009 för genomförandet + 75 000 kronor våren 2010 för fortsatt utvecklingsarbete. Cissi Bjerström och Maria Wahlquist, Skånesemin, har dessutom fått 25 000 kr från Länsstyrelsen Skåne för att testa Beteskalendern hos några av sina betesintresserade bönder. Såväl slutrapport till KSLA som en enkel blankett för uppföljning av betet (hur mycket mjölk som produceras från betet) har levererats under verksamhetsåret (bil. 8). Ytterligare information finns på föreningens hemsida där man också kan be-

ställa Beteskalendern till självkostnadspris, www.svenskavall.se. Information om Beteskalendern har bl.a. gått ut via Svenska Vallbrev den har även uppmärksammats i lantbrukspressen.

Borgeby Fältdagar

Svenska Vallföreningen medverkade den 27–28 juni 2012 för fjärde gången på Borgeby Fältdagar, som i år besöktes av 16 900 personer. Anna Carlsson, Jan Jansson, Göran Lindgren, Lars Jakobsson, Maria Wahlquist och Linda af Geijersstam var engagerade i montern som var placerad intill demonstrationsodlingen med marknadens vallväxtsorter. Magnus Halling, SLU medverkade med poster. Vidare presenterades försöksresultat där man ser hur klöverhalten i vallen påverkas av olika behandling insåningsåret. Detta ämne gav upphov till intressanta diskussioner, speciellt då protein från vall är högaktuellt. Beteskalendern förevisades och såldes.

Finansiering och prioritering av vallförsök

Föreningen har under året fortsatt att verka för en större förståelse för vallens ekonomiska betydelse för animalieproduktionen och behovet av resurser för forskning och utveckling. Kassören är sekreterare inom ämnesområdet vall- och grovfoder i Fältforsk, som anordnar två öppna möten per år. Svenska Vallföreningen försöker bevaka dessa möten med åtminstone en representant.

Jan Jansson (ordförande, Svenska Vallföreningen), Nilla Nilsdotter-Linde (sekreterare, SLF) och Anna Carlsson ingår i Stiftelsen lantbruksforskning (SLF) beslutsgrupp för vall- och grovfoderproduktion fr.o.m. 2008. Under verksamhetsåret har inga nya projekt tilldelats medel utan endast pågående. SLF:s beslutsgrupp Fältförsök beviljade 9 miljoner kronor som basfinansiering av den regionala försöksverksamheten. Cirka 15 % berörde vall- och grovfoderområdet. Inga nya försöksserier startades i detta program under 2012. Information om alla SLF:s projekt finns i Projektbanken, www.lantbruksforskning.se.

Vallmästaren

Tidningen Husdjur, Svensk Mjolk, Svenska Vallföreningen, SLU och husdjursföreningarna har tillsammans genomfört en vallensilagetävling vid namn ”Vem blir årets vallmästare 2012?” I tävlingen efterlyses vallodlare som lyckats med att hålla en jämn och hög kvalitet under flera år kombinerat med en lönsam vall- och mjölkproduktion och ett intresse för vallodling. Svenska Vallföreningen representeras av Tore Larsson och sekreteraren representerar SLU i juryn.

Årets Vallmästare 2012, Fredrik Hansson, kommer från gården Nordbyn, strax utanför Frändefors i södra Dalsland. Han driver en ekologisk mjölkproduktion med drygt 100 kor som i genomsnitt producerar 10 700 kg ECM med 4 procent fett och 3,3 procent protein. Priset delades ut under Svensk Mjölks Djurhälso- och utfodringskonferens i Uppsala den 21 augusti 2012. Motiveringen för årets pristagare 2012 löd: ”Klöver är motorn i den ekologiska mjölkproduktionen hos Fredrik Hansson, Han har med framgång lyckats producera ett vallfoder med hög kvalitet, såväl näringsmässigt som hygieniskt, för alla tre skördar. Grovfodret spelar en central roll i företaget vilket även avspeglar sig i den höga avkastningen för de drygt 100 korna.”

EGF

Svenska Vallföreningen är medlem i European Grassland Federation, EGF, www.europeangrassland.org, vars uppgift är att skapa kontakt mellan de europeiska vallorganisationerna. EGF skall också ordna konferenser och symposier för att förbättra utbytet av vetenskaplig kunskap på vallområdet. Information om EGF:s konferenser och symposier sker fortlöpande till styrelsen samt via Svenska Vallbrev till alla medlemmar.

År 2011 anordnades ett symposium den 28–31 september i Gumpenstein, Österrike under temat "Grassland farming and land management systems in mountainous regions", www.egf2011.at. Medel har sökts och beviljats (55 000 kr) av KSLA för deltagande av sex personer i styrelsen. Rapportering skedde från såväl konferens som efterföljande studieresa i Svenska Vallbrev 2012:1 samt en fullständig reseberättelse på föreningens hemsida (bil. 9).

År 2012 var det dags för EGF:s 24:e General Meeting som nu gick av stapeln i Lublin, Polen den 3–7 juni under temat "Grassland – a European Resource", www.egf2012.pl. Föreningen har bidragit med 6 000 kronor till Nilla Nilsdotter-Lindes deltagande i konferensen. Anna Hessle och Linda af Geijersstam har sammanfattat vunna kunskaper i Svenska Vallbrev 2012:6.

BGS

Svenska Vallföreningen är medlem i British Grassland Society, BGS. Den brittiska vallföreningen ger ut tidskrifterna "Grass and Forage Science" och "Grass Farmer", samt tillhandahåller en omfattande publikationsservice även i övrigt. Konferenser samt sommar- och vintermöten inom grovfoderområdet anordnas årligen. Svenska Vallföreningens sekreterare har förmedlat information om kommande aktiviteter till styrelsen. Viss information samt slutsatser av intresse för svensk vallodling publiceras i Svenska Vallbrev. Föreningen har en väl utvecklad hemsida, <http://www.britishgrassland.com/bgs/>.

Svenska Vallbrev

Föreningens tidskrift trycks fr.o.m. 2008 i färg. Redaktionsgruppen har bestått av Anita Norén och Irène Persson, Örebro samt Nilla Nilsdotter-Linde, SLU. Två sexsidiga och fem fyrsidiga nummer av Svenska Vallbrev har utarbetats. Vallbreven utkommer som posttidning med sekreteraren som ansvarig utgivare och de trycks på LH Tryck, Ulricehamn. Aktuella resultat från forskning och praktik redovisas och information om kommande eller genomförda aktiviteter förmedlas. De rikstäckande vallbreven kompletteras med lokala vallbrev i vissa områden. Lantmännen SW Seed AB och Scandinavian Seed har annonserat i sex av de sju numren mot en ersättning på 13 500 kronor. Kastellegården och Salinity Agro har annonserat i ett nummer vardera. Kostnaden för framställande av Svenska Vallbrev är ca 100 kr/medlem, dvs. 40 % av den totala medlemsavgiften.

Hemsida

Svenska Vallföreningens hemsida har adressen www.svenskavall.se. Den innehåller värvningsbroschyrans innehåll, adresslista till lokalföreningar, kontaktpersoner och riksstyrelse, förteckning över rubrikerna i vallbreven, länk till kassören för medlemskap samt information om aktuella händelser, t.ex. årsmöte, sommarmöte, lokala möten, vallmästartävling etc. Vidare finns information om när, var och hur man kan söka medel i vallodlingens intresse samt

olika typer av remissyttranden från föreningen. Ett artikelarkiv finns med t.ex. rapporten från Vallseminariet om baljväxter 2001, om styrelsens studieresa till Storbritannien 2003, Belgien 2007, Österrike 2011 och om Vallfröseminariet 2004. Under året har fortsatt arbete skett med att komplettera hemsidan på olika sätt.

Linköping den 14 november 2012

Lars Jakobsson
Ordf.

Nilla Nilsson-Linde
Skr.

Anna Carlsson
Vice ordf.

Jan Jansson
Kassör

Gunnar Liljebäck

Göran Lindgren

Per Rudengren

Seminarium och årsmöte för Svenska Vallföreningen

Nu satsar SLU för framtidens lantbruk!

Tisdagen den 25 oktober 2011

I tider med krympande svensk livsmedelsproduktion går SLU på offensiven och satsar på ett nationellt centrum för forskning och undervisning på Lövsta, öster om Uppsala.

De djurslag som kommer att inhysas är 300 mjölkkor, svin och fjäderfä. Investeringen är ca 300 miljoner och till detta kommer ett slakteri för 58 miljoner i samverkan med privata aktörer samt en biogasanläggning för 28 miljoner. Vi får se anläggningen och får höra om kommande forskning i samband med vårt årsmöte. Vi får också en redovisning av aktuella forskningsresultat vid VH-fakultetens Institution för husdjurens utfodring och vård (HUV).

Plats: Nationellt forskningscentrum för lantbrukets djur, Uppsala-Lövsta.
Åk väg 282 mot Almunge österut från Uppsala. Sväng höger 2 km efter E4-anpasserats vid skylt Lövsta. Efter ytterligare 2 km ligger SLU:s nybyggda lagård på höger sida. Där samlas vi på övervakningen.

Kostnad: 300 kr för fika och lunch. Betalas på plats alt. faktureras. V.g. meddela ev. behov av specialkost.

Anmälan: Senast 18 oktober till
Lars Jakobsson, tel: 070-648 27 22,
e-post: lars.jakobsson@t.lrf.se

Reseersättning: Svenska Vallföreningen står för resekostnaderna (billigaste färdssätt) för två styrelserepresentanter från lokalföreningarna (eller kontaktperson där förening saknas).

Välkommen!

Program

09.00–09.45	Ev. besök på SLU:s nyinvidga slakteri
09.30–10.00	<i>Kaffe</i>
10.00–10.05	Välkommen – Lars Jakobsson, ordf. Svenska Vallföreningen
10.05–11.30	Visning av anläggningarna – Mjölkkor (300 + rekrytering), slaktsvinsstall (132 sugor, 960 slaktsvinsplatser) och fjäderfä (värphöns och slaktkyckling) – Mats Pehrsson, driftledare, Lövsta stallorganisation
11.30–12.15	Tankar och visioner om kommande forskning och försök Kviguppfofning vid hög eller låg intensitet. Långtidseffekter på foderomsättning och reproduktion under kons hela liv – Sigrid Agenäs, HUV Lövsta som ett centrum för sensorforskning – Bengt-Ove Rustas, HUV
12.15–13.00	<i>Lunch</i>
13.00–14.15	Tankar och visioner (forts.) Betesdrift på Lövsta – möjligheter finns... – Gunnar Pettersson & Eva Spörndly, HUV Fodrets kretslopp – Margareta Emanuelson, prefekt, HUV
14.15–14.45	Hållbar mjölkproduktion baserad på stor andel vallfoder – Mikaela Patel, HUV
14.45–15.15	Mjök på bara vall och spannmål – Eva & Rolf Spörndly, HUV
15.15–15.30	LEARN – Livestock Extension and Research Network – Kerstin Svennersten-Sjaunja, dekanus för VH-fakulteten
15.30–15.45	<i>Kaffe</i>
15.45–16.30	Svenska Vallföreningens årsmöte

Vallseminarium med framtidsfokus

Foto: Nilla Nilsson/Linje

Svenska Valföreningen höll 25 oktober årsmöte på SLU:s nya nationella forsknings- och undervisningscentrum för lantbrukets djur på Lövsta.

Universitetet har investerat 300 miljoner kronor i anläggningar för 300 mjölkkor samt i stallar för svin och fjäderfä. Under en seminariedel fick vi ta del av aktuell och kommande forskning inom institutionen för husdjurens utfodring och vård.

Nytt försöksslakteri

Dagen inleddes med ett studiebesök på det nya försöksslakteriet Lövsta Kött. Där har 58 miljoner investerats tillsammans med de privata lokala företagen Andersson & Tillman och Faringe Kött & Slakt. Platschefen *Maria Lundesjö Ahnström* visade oss runt från åskådarläktare. Därefter presenterade driftsledaren, *Mats Pehrsson* planeringen för de nya djurstallarna, vilket avslutades med en rundvandring där vi kunde se nötstallarna från ovan. Mjölkestallet innehåller både mjölkkningsrobot och en automatiserad mjölkkningskarusell samt en automatisk strövagn. På området byggs också en biogasanläggning för förädling av stallgödseln.

Kommande forskning

Under rubriken "Tankar och visioner om kommande forskning och försök" presenterade *Sigrid Agenäs* sin forskning om

epigenetiska effekter av hushåll på metabolism och reproduktion. Epigenetik handlar om att miljöpåverkan under livet kan leda till att genernas uttryck hos en individ ändras. Effekter av nutrition kan påverka hälsa, reproduktion och laktation hos kommande generationer. Stor energitillgång från embryo till puberteten leder till epigenetiska förändringar som skadar metabolism, fertilitet och förmågan att producera mjölk hos individen

och i kommande generationer. "Du är vad du äter" är ett välkänt uttryck men det har betydelse vad även din mamma och mormor åt. Under samma rubrik berättade *Bengt-Ove Rustas* om Lövsta som ett centrum för sensorforskning. Exempel på tillämpningar är radiotelemetrisk utrustning för brunstövervakning och fjärrkontroll för försöksanalys av processer i vommen. Man kan tänka sig att samla in data av olika slag för att via en gemensam databas kunna få en samlad bild av t.ex. djurhälsa, reproduktion och miljöpåverkan.

Mjölk från bete och vallfoder

På Lövsta satsar man givetvis på en bra betesdrift och det finns 60 ha bete till förfogande med förberedda vallgator. Det finns förutsättningar för att genomföra försök med bete i stora besättningar och i system med automatiserad mjölkning med både robot och karusell. *Eva Spörndly* berättade att man på Lövsta fortsätter tidigare försök med deltidsbete. Resultat hittills visar att deltidsbete (rikligt bete dagtid utan samtidig stallutfodring) vid en jämförelse med rastbete (rastfålla med samtidig stallutfodring) gett en signifikant större mjölkavkastning.

Idag används 75 % av den odlingsbara arealen i Sverige för foderproduktion. En stor del av det reaktiva kvävet och de fosfater som släpps ut från svenskt jordbruk är förluster ur fodrets kretslopp. *Margareta Emanuelson* redovisade planering för ett tvärvetenskapligt projekt där utgångspunkten är att minska förlusterna i fodrets kretslopp med minst 20 %.

Ett projekt som pågått sedan en tid är "Hållbar mjölkproduktion baserad på stor andel vallfoder". *Mikaela Patel* skriver en doktorsavhandling om detta. Med utgångspunkten att värna djurvälstånd och lantbrukarens ekonomi samt att minska miljöpåverkan mäter man mjölkproduktion, fettsyrasammansättning i mjölk, metanproduktion och ekonomi. Med gränsensilage av hög kvalitet kan man öka andelen grovfoder från 50 % efter topplaktation till 70 % i senlaktation utan att reducera mjölkproduktionen. Detta alternativ visade även störst lönsamhet. Ett resultat i linje med detta har *Eva och Rolf Spörndly* preliminärt konstaterat i projektet "Mjölk på bara vall och spannmål". Mjölkkor har där utfodrats med enbart vallfoder och spannmål. Det har gett en minskning av avkastningen med 6–7 % jämfört med en typisk foderstat med även proteinkoncentrat, t.ex. från 9 000 kg ECM till 8 400 kg ECM. Ekonomin har trots allt blivit bättre, åtminstone vid hög ensilagekvalitet.

Ökat samarbete med näringen

Avslutningsvis berättade *Christine Jakobsson* om "LEARN – Livestock Extension And Research Network" på SLU. Målet är ett nationellt nätverk för forskare, näringsliv, myndigheter och organisationer för att öka samverkan mellan SLU och näringslivet. I olika sektioner för mjölkkor, gris, nöt- och lamm m.fl. planeras aktiviteter om forskningsinformation, forskningssamarbete och fortbildning.

Lars Jakobsson, Lillkyrka, ordförande i Svenska Valföreningen, tel: 070-648 27 22, e-post: lars.jakobsson@t.lrf.se

ANTAL BETALANDE MEDLEMMAR I SVENSKA VALLFÖRENINGEN

Lokalavd. eller län	Värkning												Minskning %
	Bet.02. 02.10.07	Bet 03 03.10.07	Bet 04 04.11.19	Bet 05 05.11.04	Bet 06 06.11.07	Bet 07 07.10.19	Bet 08 08.10.15	Bet 09 09.10.12	Bet 10 10.10.12	Bet 11 11.10.03	Bet 12 12.10.24	Bet 12.10.24	
Skåne	127	118	780	464	371	325	281	244	218	470	306		35
Uppland	104	95	260	179	167	146	140	124	232	169	256	105	
Skaraborg	77	204	307	187	161	141	128	251	185	151	184	51	
Halland	104	280	211	178	164	151	133	207	161	141	180	62	
Östergötland	52	207	273	174	149	132	115	177	140	116	156	43	
Värmland	59	66	191	129	113	95	89	151	106	91	154	74	
Sjuhärad	78	70	213	151	131	120	109	156	136	119	142	40	
Jönköping	37	32	243	153	116	96	86	71	307	174	126		28
Västsverige	64	191	133	110	104	93	122	114	76	107	100	12	
Västerbotten	7	7	7	4	137	91	79	73	70	60	98	23	
Örebro	49	42	133	96	85	73	65	156	103	78	97	25	
Gotland	16	16	12	156	74	63	51	41	38	134	85		37
Sörmland	34	32	31	91	60	48	42	36	32	103	82	28	
Gävleborg	51	41	38	31	166	104	75	59	48	137	79		42
Dalarna	45	39	34	29	158	101	79	64	55	124	69		44
Jämtland	31	32	30	26	120	83	66	52	42	73	64	14	
Västmanland	36	32	121	81	63	54	47	41	36	35	57	34	
Västernorrland	11	7	7	5	135	75	48	38	31	23	54	57	
Södra Kalmar	7	8	206	111	77	55	45	37	104	68	44		35
Tjustbygden	32	37	116	75	57	51	44	36	74	50	43		14
Norrbottn	23	22	20	17	60	36	27	24	25	23	42	20	
Kronoberg	10	10	9	8	156	85	62	43	97	48	39		19
Blekinge	7	6	6	5	114	53	31	29	111	49	33		33
RIKET	1061	1594	3381	2460	2938	2271	1964	2224	2427	2543	2490	588	34

medel

Lokalförening	Aktiviteter	Kommentarer
Uppland	• Årsmöte 110315 på Kungsängen, Uppsala, med föredrag av John Löfqvist – Markpackning och tunga maskiners påverkan på markbördigheten på lång och kort sikt. • Försöksvandring 110705 på Kungsängens försöksgård, Uppsala, under ledning av Magnus Halling, SLU – Aktuella sorter av rödklöver, vitklöver, timotej, ängssvingel, rajsvingel, rörsvingel och engelskt rajgräs. • Vallkväll 111116 med Eva Spörndly, Kungsängen, SLU – Hur mycket vallfoder kan en ko äta utan att avkastningen sjunker?	
Södermanland	• -----	-----
Östergötland	• Årsmöte i samband med gårdsbesök i Kättestad, Nykil 2011. Information om Östgötamjölks resa från idé till produkt.	Ca 20 deltagare. Lunch. Sommarträff på Fröö gård, Norsholm fick tyvärr ställas in p.g.a. för få anmälningar. Maskinvisning med press och plattare för fyrkantsbalar samt matare för flytgödsel.
Tjustbygden	• -----	-----
Skaraborg	• -----	-----
Värmland	• Årsmöte 110228 på Hushållningssällskapet, Karlstad. Sminarium med byggnadsrådgivare Sofia Hedlund, HS Värmland och Mats-Ola Levein, Länsförsäkringar Värmland – Hur klarar vi kalla vintrar utan driftsstörningar? • Valldag 110823 hos Jimmy Badh, Koppom – Hjälpssådd. Lina Ulff Delprado – försöksresultat, Lantmännen – maskinvisning av Einböck, Maskin Väst – hjälpssådd med Väderstad Rapid, Jan-Ove Larsson, Torp – egna erfarenheter av hjälpssådd.	18 anmälda blev till slut 38 deltagare. Lyckad dag. Firmor medverkade på ett positivt sätt.

Skåne	• Betesdag hos Carina och Alvar Sonesson, Gunnaröds gård, Stockamöllan 110621. Maria Wahlquist och Cissi Bjerström, Skånesemin samt Margareta Dahlberg, LG husdjurstjänst medverkade. Vallfröblandning, vällanläggning, gödsling till betesvall, robot och bete, stängsel, vatten och drivgångar samt beteskalendern avhandlades. • Borgeby fältdagar 110629–110230. Bemanning av Svenska Vallföreningens monter. • Majsdag på Hellegården, Skepparslöv. Även sojaförsök visades. • Årsmöte 100310 på Ekerödsrasten, Hörby, efter gårdsbesök hos Mats & Jill Svensson som har ett nybyggt mjölkstall med robot.	50 deltagare. Samarrangemang med Skånesemin och Länsstyrelsen i Skåne län. Ca 100 deltagare. Samarrangemang med Skånesemin, Hushållningssällskapet Kristianstad och Partnerskap Alnarp.
Halland	• Årsmöte 110201 i Vinbergs bygdegård i samband med klimatseminarium där Maria Berglund medverkade – Lantbrukets roll för klimatförändringarna. • Fältvandring 110727 hos NP-Agro (Lennart Nilsson och Fredrik Persson), Askome, Årets Vallmästare 2010 i Halland. Renrasig charolais-avelsbesättning i nytt stall. Dikor och växande köttdjur kräver helt olika typ av grovfoderkvalitet. Genom ett flexibelt vallsystem där allt grovfoder hanteras i rundbal lyckas man få rätt kvalitet till rätt djur. Vallprognoser och ett bra system för lagringen av balarna bidrar också. Hur produktion, hantering och utfodring av grovfodret påverkar såväl djurens produktion, som miljö, klimat och lönsamhet. Linda Karlsson, Växa – Vikten av att sköta vällan rätt från val av vallfröblandning till gödsling, skörd och lagring. Carin Clason, Växa - Vallens betydelse i utfodringen, ”nya” Greppa Näringen.	18 deltagare.

Sjuhäradsbygden	• Temadag om grovfoderproduktion, Landsbygdens Rådgivningscenter, Rådde gård 110125. Karl-Johan Lennartson växtodlingsrådgivare Rådgivarna – Stallgödselregler, miljöregler för djurgårdar – vad gäller idag i Sjuhärad och vad kan vi förvänta oss i framtiden? Sara Bergström Nilsson miljörådgivare HS Halland – Gödselseparering – Teknik och kostnader. Linus Andersson, ekonomirådgivare Hushållningssällskapet Skaraborg – Kvighotell – för- och nackdelar, ekonomi och kontraktsförslag. Janne Pettersson Hushållningssällskapet Sjuhärad – KoBo – betesdjur i samverkan för lokal matproduktion – ett lokalt Leader-projekt. Jan Jansson – Korta redovisningar av resultat från projekt och fältförsök på Rådde. • Årsmöte 110411 hos Patrik och Elin Johansson, Torp, Månstad. Gårdsvandring; 300 mjölkkor i nybyggda stallar. Maskinring Sjuhärad – Vallskördeteknik för ensilage – trender och framtida utveckling. • Tre vallfältvandringar i maj; bröderna Nilsson, Örestens Gård, Skene, Björn Carlsson, Stommen, Brunn och hos Joakim Svensson, Bragnum, Långhem. • Fältvandring på Rådde gård i augusti.	Samverkan med Rådgivarna Sjuhärad och Hushållningssällskapet. Ca 25 medlemmar Samarrangemang med Hushållningssällskapet och Rådgivarna
Örebro	• Årsmöte 110405 i samband med föredrag av Anna Carlsson, Getinge, "Utnyttja betet mer effektivt". Även annat hemmaproducerat foder diskuterades.	Ca 25 deltagare. Mycket intressant och trevligt föredrag. Årsmötet gällde 2008–2010.
Västmanland	• Studiebesök 111024 hos familjen Arvidssons lantbruk, Hörnberga, Köping. Nybyggt kostall för 156 kor plus ungdjur, två de Laval-robotar. • Årsmöte på Brunnby försöksgård, Västerås, 111212 under medverkan av Svenska Foder: Nina Sixtensson – Presentation av Svenska Foders sortmaterial av vallväxter, ärter och åkerbönor, Carolina Johansson – Foderblandningar och ensileringsmedel.	30 deltagare. 10 deltagare. Svenska Foder bjöd på förtäring.
Dalarna	• -----	-----

Västsverige – HS Väst Tema Vall	• Demofältvandringar med olika vallfröblandningar i Kode på våren och inför andraskörden. • Utläggning av demonstrationsodlingar i Kode och Brålanda; rödklöversorters konkurrensförmåga. • Vallförsök med olika klöversorters konkurrensförmåga med olika gräsarter i Kungälv och Tanum. • Studieresa till Borgeby fältdagar med rabatt för medlemmar i Tema Vall.	Medfinansiering av AgroVäst och Prytz. Tema vall planerade Svenska Vallföreningens sommarmöte med utgångspunkt från Alingsås. Mötet fick dessvärre ställas in p.g.a. alltför få deltagare. Alla Tema Vallmedlemmar har fått medlemskap i Svenska vallföreningen. Medlemmarna får därigenom tillgång till Vallföreningens Vallbrev och centrala aktiviteter. Den lokala verksamheten sköts av Hushållningssällskapet. Alla Tema Vallmedlemmar får HS Växtodlingsbrev med inriktning Vall samt EU-brev. Man har också fått rabatter t.ex. på EU-ansökan.
Gävleborg	• -----	-----
Jämtland, Härjedalen	• Årsmöte 110419. • Odlingsskväll den 111123 under medverkan av Anna Bergfors och Lena Oskarsson, Lantmännen.	5 deltagare. 10 deltagare.

Västerbotten	• Årsmöte 110324 i Lövångers kyrkstad i samband med temadag om tillsatsmedel vid ensilering. Thomas Pauly, SLU – Olika ensileringsmedels verkan och när de olika medlen lämpar sig bäst. Produktpresentation av olika företag. • Fältvandringar vecka 23 och 24 hos Anders och Sören Lundström, Frostkåge, Mikael och Erik Lindström, Ragvaldsträsk, samt hos Göran Edholm, Önskanäs, Vännäs. Vallföreningen behjälplig vid upplägget samt informerat om sin verksamhet. • Fältvandring på Röbäcksdalen. • Valltävling 2011. Bra underlag för diskussion av olika strategier i vallodlingen och hur de påverkar resultat och ekonomi. • Styrelsen har i en skrivelse riktad till Jordbruksverket påpekat behovet av regionala rådgivare också i vår del av landet och föreslagit en regional rådgivningscentral med säte i Umeå.	35 deltagare och en livlig diskussion. Mellan 8 och 22 deltagare per fältvandring. Samverkan med Länsstyrelsen. Valltävlingen har initierats av bl.a. Vallföreningen. Presentation vid ett antal olika kurser och möten under året, samt fått utrymme i lantbrukspressen, dvs. ökat uppmärksamheten för vallfrågor. Den har på ett bra sätt fyllt sitt syfte att öka uppmärksamheten och intresset för vallfrågor.
Norrbotten	• -----	-----

Lars Jakobsson
Blyberga
705 98 Lillkyrka
019-46 81 00
lars.jakobsson@t.lrf.se

REMISSYTTRANDE
2011-12-15

Jordbruksverket
551 82 Jönköping

Yttrande om konventionellt frö i ekologisk odling, Dnr 26-10725/11

Svenska Vallföreningen vill här komma med synpunkter på Jordbruksverkets förslag till Beslut om användning av konventionellt odlat kemiskt obehandlat utsäde och vegetativt förökningsmaterial i ekologisk odling 2012. Svenska Vallföreningen hävdar grovfoderodlarnas intressen, verkar för ett lönsamt utnyttjande av grovfoderväxter och bete samt påverkar och stödjer forskning, försök och rådgivning på vallområdet. Vi är en ideell förening med drygt 2 500 medlemmar bestående av lantbrukare samt tjänstemän inom privat och offentlig verksamhet. Vi har 17 lokalföreningar i landet.

Hittills har gällt samma regler för andelen ingående ekologisk vara vid såväl sådd av inköpta blandningar som av egenblandat frö. Det är ett enkelt och lättförklarat system med en inbördes logik som ger den intresserade hemmablandaren samma villkor som den som köper färdiga blandningar. Ett krav på högre andel ekovallfrö för egenblandat frö blir orimligt dyrt för de lantbrukare som vågar tänka utöver fröfirmornas ramar och anpassa sin sådd specifikt efter sina behov. Detta skulle i sin tur leda till att vi inte får någon renvara alls i framtiden. Det är oacceptabelt att vara helt i händerna på firmorna som gör blandningar som passar de flesta men naturligtvis inte alla förhållanden. Eftersom detta är ett i det närmaste omöjligt krav att tillgodose, måste en rimlig chans finnas att som lantbrukare blanda själv.

Det är väsentligt att det finns sorter av olika typer för respektive odlingsområde även för ekologisk produktion. Följande fyra exempel åskådliggör tydliga brister:

- endast **Bjursele** finns som diploid rödklöversort för Norrland. Vi saknar **SW Yngve!**
- timotej **Switch** är en utmärkt sort för Götaland och Svealand. Vi efterlyser den både för blandning och som renvara även för ekologisk produktion.
- sent engelskt rajgräs av diploid typ representeras nu av **Foxtrot**. Här behövs även **Herbie** som klarar mer nordliga odlingsförhållanden. Sena diploida sorter behövs bl.a. i produktionsbeten för att överbrygga den s.k. betessvackan på sensommaren. Ett högavkastande och uthålligt bete är av största vikt i ekologisk mjölk- och köttproduktion.
- sent engelskt rajgräs av tetraploid typ saknas i nuvarande utbud. Vi saknar **Tivoli!**

En lägre procentsats för kravet på ekologisk vara ger utrymme att fylla på med konventionellt utsäde av de önskade sorterna.

Med vänlig hälsning

Lars Jakobsson, ordförande

Lars Jakobsson
Blyberga 526
705 98 Lillkyrka
019-46 81 00
lars.jakobsson@t.lrf.se

REMISSYTTRANDE
2012-02-27

Landsbygdsdepartementet

103 33 Stockholm

Yttrande över förslag till reform av den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2013, Dnr L2011/3351

Svenska Vallföreningen vill här komma med synpunkter på reformförslagen till den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2013. Svenska Vallföreningen hävdar grovfoderodlarnas intressen, verkar för ett lönsamt utnyttjande av grovfoderväxter och bete samt påverkar och stöder forskning, försök och rådgivning inom vallområdet. Vi är en ideell förening med drygt 2 500 medlemmar bestående av lantbrukare samt tjänstemän inom privat och offentlig verksamhet. Vi har 17 lokalföreningar i landet.

Vi ser med oro på förslaget till utjämning av direktstödet. Mjöl- och köttproducenterna berörs särskilt då de kvalificerat sig för betydande tilläggsbelopp som de riskerar att tappa i utjämningen. De extra tilläggsersättningarna var kompensation för kopplade ersättningar till animalieproduktionen som i sin tur var en kompensation för borttagna marknadsregleringar. Den svenska animalieproduktionen är med sina särskilda regler för produktionen och stora produktionskostnader inte konkurrenskraftig då avräkningspriserna närmar sig världsmarknadens nivå. Utan ersättningar i nivå med tilläggsbeloppen finns helt enkelt inte förutsättningar för lönsamhet och den pågående trenden med minskad produktion inom landet och ökad andel import av konsumtionen kommer att förstärkas.

I Sverige har vi tack vare medvetna producenter och konsumenter samt stimulans med medel från Landsbygdsprogrammet i pelare 2 en miljömässigt hög profil på lantbruket. Vi har inte, som kanske andra länder har, behov av den s.k. förgröningen i pelare 1. Bättre vore att även fortsatt låta enbart pelare 2 stå för ersättningar för miljötjänster. Detta gäller särskilt då reglerna för förgröningen inte ger någon ytterligare miljönytta utan istället krånglar till och fördyrar produktionen med de speciella förutsättningar vi har i landet.

Kravet i förgröningen på växtföljd med minst tre grödor passar inte svenska förhållanden där ett typiskt animalieproduktionsföretag finns i mellan- eller skogsbygd och har stor andel grovfoder. Brist på mark inom rimligt avstånd, dålig arrondering samt stenbunden och odränerad jord medför att det är optimalt med stor andel vall eller möjligen enbart vall. Detsamma gäller för norra Sverige där även klimatet begränsar grödvalet. Att behöva odla spannmålsgrödor och andra avbrottsgrödor är en belastning för lönsamheten i dessa fall. Kravet om tre grödor är under dessa omständigheter dessutom kontra-

produktivt för miljön då man tvingar fram ett öppet växtodlingsbruk med bearbetning av jorden med risk för utlakning och odling av grödor som medför större miljörisker än vall.

Kravet att gräsmarker som inte ingått i växtföljden sedan fem år ska betraktas som permanenta och därmed inte får brytas under reformperioden är orimligt. För stor vallproduktion med hög kvalitet krävs flexibilitet. Då omläggning av vall är kostsam kan det vara ekonomiskt optimalt att låta vallen ligga i fem år eller mer. Även i intensivare växtodlingsbygder finns behov av att ha betesvall liggande i mer än fem år. Här måste särskild hänsyn tas till kravet på bete för nötkreatur. Det är också vanligt att bryta vallen för att så in i renbestånd samma år och därmed slippa kemisk ogräsbekämpning. Det kan då se ut som att vallen varit obruten under en femårsperiod, dvs. "permanent" med inlåsningsproblem som följd och dessutom kontrollproblem. Ett växande bekymmer utgör vildsvinen vars skador kan påkalla att permanenta gräsmarker plöjs upp för restaurering.

Man skulle möjligen kunna hävda att vallar med olika artsammansättning utgör skilda grödor liksom olika växtslag. Vall med enbart gräs skulle kunna utgöra en gröda och vall med baljväxtinblandning en annan. Vall med inslag av örter kan vara en tredje. Det skulle även gå att särskilja valltyper på ingående arter som olika gräsarter, baljväxtarter och icke-kvävefixerande örter.

De speciella svenska betesmarkerna måste äntligen bli respekterade och godkända i EU. De gångna årens cirkus med olika definitioner och därmed följande osäkerhet om vad som gäller har varit till stort men för framtidstron i svenskt lantbruk. Återkraven av utbetalda ersättningar har medfört stor ekonomisk skada för enskilda och har minskat den svenska livsmedelsproduktionen. Vi ser också med oro på risken för att betesmarkersättningarna för allmänna värden i landsbygdsprogrammet kan komma att anses ingå i förgröningen i direktersättningarna i pelare 1 och därmed inte längre kan ersättas i landsbygdsprogrammet i pelare 2.

För att stärka den animalieproduktion som förädlar vallgrödor och för att premiera aktivt brukande bör kompensationsersättningen i mindre gynnade områden förstärkas. Djurkopplingen i ersättningar till vall och bete garanterar ett aktivt brukande och ökade ersättningar kan öka utbudet av mark till brukande, mark som med de frikopplade ersättningarna annars skulle brukas extensivt eller inte alls. En utvidgning av områdena skulle ytterligare stärka utbudet av mark och därigenom stärka svensk livsmedelsproduktion.

För att ge kunskapsunderlag för landsbygdsförordningens ambitioner att stärka konkurrenskraften och ge tillväxt genom innovationer och kompetensutveckling behöver medel även avsättas för tillämpad forskning och försök. Särskilt när det gäller vall- och grovfoderodling har det visat sig vara svårt att tillgodose behoven via de anslagskällor som står till buds. Finansieringsfrågorna är svårlösta då dessa grödor inte omsätts på en traditionell marknad utan förbrukas internt i lantbruksföretagen. Försök i dessa grödor drar också stora kostnader då det oftast handlar om fleråriga blandbestånd med flera skördar per år.

Med vänlig hälsning

Lars Jakobsson, ordförande

Hur ska nya Cap, EU:s jordbrukspolitik, se ut? Vi låter här ett antal organisationer från landsbygdsdepartementets referensgrupp tycka till. Här skriver **Lars Jakobsson**, Vallföreningen.

Förgröningen i Cap motverkar sitt syfte

ATL
21/2
-12

Svenska Vallföreningen hävdar grovfoderodlarnas intressen, verkar för ett lönsamt utnyttjande av grovfoderväxter och bete samt påverkar och stödjer forskning, försök och rådgivning på vallområdet. Vi är en ideell förening med drygt 2 500 medlemmar bestående av lantbrukare och tjänstemän inom privat och offentlig verksamhet. Vi har 17 lokalföreningar i landet.

I Sverige har vi tack vare medvetna producenter och konsumenter samt stimulans med medel från landsbygdsprogrammet en miljömässigt hög profil på lantbruket.

Vi har inte, som kanske andra länder med avsevärt mindre medel för miljöersättningar, behov av den så kallade förgröningen i direktstödsförordningen. Bättre vore att även fortsatt låta landsbygdsprogrammet stå för ersättningarna för miljötjänster. Detta särskilt som reglerna för förgröningen inte ger någon ytterligare miljönytta utan bara ökade kostnader.

Kravet i förgröningen på växtföljd med minst tre grödor i passat inte svenska förhållanden där ett typiskt animalieproduktionsföretag finns i mellan- och skogsbygd och har stor andel grovfoder. Brist på mark inom rimligt avstånd, dålig arrondering och stenbunden och odränerad jord gör att det är optimalt med stor andel vall eller enbart vall.

Samma gäller för norra Sverige där även klimatet begränsar grödvalet. Kravet om tre grödor är under dessa omständigheter dessutom kontraproduktivt för miljön då man tvingar fram ett öppet växtodlings-

bruk med bearbetning av jorden med risk för urlakning och odling av grödor som medför större miljörisker än vall.

Kravet att gräsmarker som inte ingått i växtföljden sedan fem år ska betraktas som permanenta och därmed inte får brytas under reformperioden är orimligt.

För stor produktion med hög kvalitet krävs flexibilitet. Då omläggning av vall är kostsam kan det vara ekonomiskt optimalt att låta vallen ligga i fem år eller mer. Även i intensivare växtodlingsbygder finns behov av att ha särskilt betesvall liggande i mer än fem.

Det är också vanligt att bryta vallen för att så in i renbestånd samma år och därmed slippa kemisk ogräsbekämpning. Det kan då i stödsystemet se ut som att vallen varit obruten under en femårsperiod, det vill säga "permanent" med inlåsningsproblem som följd och dessutom kontrollproblem.

De speciella svenska betesmarkerna måste äntligen bli respekterade och godkända i EU. De gångna årens cirkus med olika definitioner och osäkerhet om vad som gäller har varit till stort men för framtiden i svenskt lantbruk.

Återkraven av utbetalda ersättningar har medfört stor ekonomisk skada för enskilda och har bidragit till att sänka den svenska livsmedelsproduktionen.

Lars Jakobsson
ordförande i Svenska
Vallföreningen

Tidigare artiklar: Per Sandberg, Spannmålsodlarna, 10/2, Anders Lindkvist, Betodlarna, 14/2, Jan Bertoft, Sveriges Konsumenter, 17/2.

Nu lanseras Beteskalendern...

Svenska Valföreningen har tagit fram en beteskalender för att bättre kunna styra och utnyttja betet till främst mjölk-korna och ungdjuren. Med den får du en god överblick över hur dina beten fungerar och producerar över säsongen. I beteskalendern noterar du efterhand var djuren betar, skötselåtgärder som t.ex. gödsling och skörd/putsning men också mjölmängd och foder på stall. Efter betessäsongen kan du använda uppgifterna för att göra en efterkalkyl för betet. Detta verktyg är under utveckling och alla synpunkter välkomnas! Är du intresserad av att börja använda beteskalendern så hör du av dig till Anna Carlsson för att köpa ett exemplar, som kostar 100 kr (så kommer den i en grön mapp tillsammans med en uppsättning tuschpennor, färdig att använda)!

Anna Carlsson, tel. 0709-70 12 06
e-post: anna.carlsson@n.lrf.se

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

Slutrapportering av insatser

Rapport
002-0335

Avseende ansökan
V10-0065

Projektnamn

Beteskaldern - vidareutveckling

Sökt belopp

103 300

Beviljat belopp

Kontaktuppgifter

Kontaktperson Anna Carlsson		E-post anna.carlsson@n.lrf.se	
Adress Täckinge Skogsgård 201		Telefon 035-55035	Mobil 0709-701206
		Organisationsnamn Svenska Vallföreningen	
		Adminstrerande enhet ordf.Lars Jakobsson	
Postnr 310 44	Postadress Getinge	Telefon 035-55035	E-mail anna.carlsson@n.lrf.se

Projektets genomförande

Vi har arbetat vidare med beteskalendern och tryckt upp en något redigerad version, se bil. 1. Projektdeltagarna har varit, som innan, Maria Wahlquist, Skånesemin, Margareta Dahlberg, LG Husdjurstjänst samt Anna Carlsson, lantbrukare och styrelseledamot i Svenska Vallföreningen.

I beteskalendern finns nu en sida där lantbrukaren räknar fram nyckeltal från betet. Vi följde upp tre gårdar som gjort detta, se bil.3 och tog även fram en mall i excell för betets avkastning,se bil.4.

Den 21 juni 2011 arrangerade vi en betesdag på Gunnaröds gård, Eslöv, se bil.2. Exempel på hur beteskalendern kan användas redovisades. Vallens skötsel och sammansättning diskuterades i fält. Ett ovanligt stängselsystem som används på en gård i Vollsjö visades. Robot och bete samt vatten och drivgångar diskuterades vid ladugården. Enkla åtgärder för att korna på bästa sätt ska trivas med betesgången.

Drygt ett 50-tal lantbrukare och rådgivare deltog.

Bilagorna skickas med post.

Resultat och mål

Beteskalendarern används som ett verktyg för att följa upp gårdens betesgång. Under 2011 har den vidareutvecklats med en sida där man kan räkna nyckeltal från betesgången. Ett nytryck har skett.

Tre gårdar som fyllt i kalendarern, dokumenterat foderåtgång och kontrollerat mjölmängd under sommaren 2011 har följts upp inom projektet. Resultatet varierar beroende på gårdarnas förutsättningar. Lantbrukarna har bland annat fått veta:

- Hur mycket mjölk korna producerat från bete under sommaren eller under vissa kontroldagar.
- Hur många kg ts betet producerat under sommaren eller under vissa kontroldagar.
- Hur många dagar djuren betat olika fällor.

En exellmall har utarbetats. Den kan användas av lantbrukare som vill räkna mer ingående på betets avkastning och ska kunna användas av gårdar med varierande förutsättningar.

En betesdag anordnades i juni. Exempel på hur beteskalendarern kan användas redovisades. Vallens sammansättning, stängsel, vatten samt robot och bete diskuterades.

Ekonomisk redovisning

Rad	Utgifter	Belopp
1	Arbete Maria Wahlqvist beteskalendar, uppföljning och betesdag	29 500
2	Arbete Margareta Dahlberg beteskalendar, uppföljning och betesdag	20 000
3	Arbete Anna Carlsson beteskalendar och betesdag	20 000
4	Resor och logi	5 535
Totalt använt		75 035

Kommentar till ekonomisk redovisning

Ekonomisk redovisning av beteskalendarern: se bilaga 5.

Använt belopp 75 035 kr avrundas till beslutat belopp 75 000 kr

Bilagor (Följande bilagor är insända)

Populärvetenskaplig sammanfattning

Ingress

Beteskalendarern, ett verktyg för bättre betesutnyttjande, har vidareutvecklats med en sida där man kan räkna nyckeltal från betesgången. Uppföljning har gjorts på gårdar som använt beteskalendarern och nyckeltal över deras mjölkproduktion på bete har tagits fram.

Sammanfattning

Beteskalendarern - ett verktyg för bättre betesutnyttjande

Vi har vidareutvecklat beteskalendarern för att få bättre grepp om vad betet avkastar samt hur stor del det bidrar till mjölkproduktionen i foderstaten.

I beteskalendarern finns nu en sida där lantbrukaren räknar fram nyckeltal från betet. Vi följde upp tre gårdar som gjort detta och tog även fram en mall i excell för betets avkastning.

Den 21 juni 2011 arrangerades en betesdag. Exempel på hur beteskalendarern kan användas redovisades. Vallens skötsel och sammansättning diskuterades i fält. Robot och bete samt vatten och drivgångar diskuterades vid ladugården.

Beteskalendarern har uppmärksammats positivt i fackpressen och några artiklar och gårdsreportage har publicerats.

Den nytryckta beteskalendarern kan beställas hos projektdeltagarna. På Svenska Vallföreningens hemsida kommer man också att kunna beställa beteskalendarern.

Utvärdering av betet

För att göra en enkel uppskattning av hur mycket mjölk man producerar från betet gör vi om foder och mjölk till energienhet, MJ. Vi gör också ett enkelt antagande att kon i genomsnitt väger 700 kg och det då åtgår 70 MJ/ko och dag i underhåll. Vi antar också att kon gör av med 5 MJ/kg mjölk för att producera mjölken.

Betets energiinnehåll, uppskattade värden:

Maj: 11,5 MJ /kg ts **Juni:** 11,0 MJ/ kg ts **Juli - September:** 10,5 MJ/ kg ts

Du kan sätta in andra värden i tabellen. Denna tabell finns att hämta som pdf-fil på hemsidan www.svenskavall.se när du vill göra fler uträkningar.

Datum:	Energi, MJ	Antal:	Summa
Mjölk per dag	5	kg	 MJ
Underhåll antal kor	70	kor	 MJ
Summa			 MJ
Foder på stall i kg:			
			MJ
			 MJ
			 MJ
			 MJ
			 MJ
Summa			-.....MJ
Mjölk från bete = Mjölk och underhåll - foder på stall			=MJ
Fållans areal, ha		ha	
Antal dagar som korna betat fållan		dagar	
Betad areal per dag	Fållans areal, ha ÷ Antal dagar korna betat fållan		=ha/dag
Betets energi (innehåll)	MJ/ kg ts		
Betets avkastning i kg ts/ha	Mjölk från bete, MJ ÷ Betets energi ÷ betad areal/dag		=kg ts/ha
Bete, kg ts per ko och dag	Mjölk från bete, MJ ÷ Betets energi ÷ koantal		=kg ts

Svenskar på EGF-symposium i Österrike

Fem styrelseledamöter i Svenska Vallföreningen deltog i ett symposium i Gumpenstein, Österrike i månadsskiftet augusti–september. Resan möjliggjordes genom att anslag från Stiftelsen Svenska Vallföreningens Fonder. Programmet bestod av en seminariedel under tre dagar med en eftermiddags studieresa samt en efterföljande studieresa under två dagar. EGF (European Grassland Federation), med europeiska vallföreningar som medlemmar, arrangerar årligen forskningssymposier eller -kongresser. Under 2008 hölls en kongress på SLU i Uppsala. Syftet med vårt deltagande var att ge inspiration och kunskap i styrelsens arbete för föreningens medlemmar samt i deltagarnas egna verksamheter som lantbrukare, forskare och rådgivare. Ytterligare syften var att underhålla och bygga vidare på nätverket för vallintressena i Europa.

Bergsjordbruk i Europa

Temat för symposiet var vallproduktion och markanvändning i bergiga områden. Mycket av vad som redovisades var av intresse för våra egna skogs- och mellanbygder trots att vi enligt europeisk definition knappt har något bergsjordbruk alls. Höjd över havet används som kriterium varför vi hade svårt att känna igen oss på kartor där möjligen ett smalt band mot fjällkedjan betraktas som bergsjordbruk i Sverige. Fokus kom också att ligga på alpkedjans sträckning ovanför Medelhavet. Jordbruket i området baseras huvudsakligen på att idisslare utnyttjar grovfoder som bete. Jordbruksmarken präglas av stor variation i geologi, jordmån, höjd, lutning, klimat och vegetation. Trots denna variation finns det några gemensamma problem och möjligheter. Jordbruket i bergsområden konkurrerar sällan ekonomiskt med det låglänta jordbruket eftersom produktionskostnaderna är stora då produktionen är arbetsintensiv, odlings- och betessäsongen är kort samt årlig foderproduktion är liten. Möjligheter för högvärdiga nischade produkter (ekologiska, ursprungsbaserade, eller med attribut knutna till bergsmiljö) diskuterades för att förbättra jordbrukarnas inkomster. Gräsmarker i bergiga områden är några av de viktigaste biotoperna med stora naturvärden i Europa och kan liksom åkermark med stor biologisk mångfald öka inkomsterna från turismen. Klimatförändringarnas effekter är en utmaning och innebär osäkerhet för framtiden för bergsjordbruket liksom nedläggningen av jordbruk och anpassningen till socioekonomiska förändringar i samhället. Förbättrad tillgång till marknaden samt att utveckla hållbart bergsjordbruk diskuterades, men ännu saknas tekniskt och ekonomiskt stöd, regelverk, försörjningskedjor och nödvändiga samarbeten mellan småskaliga producenter.

Klimatförändringarna påverkar

I ett brett samarbete mellan fyra länder kartläggs troliga effekter av klimatförändringen och dess påverkan på gräsmarksarealen. Klimatet för jordbruket i norra och nordvästra Europa blir inte sämre, kanske bättre, under tiden som södra Europas högre höjder troligen kommer att minska sin produktivitet, det som redan nu upplevs i Medelhavsområdet. Inom de sydligare regionerna med traditionella gräs- och betesmarker skulle effekterna bli mycket tydliga om man inte kan bevatta och det blir då ännu svårare med lönsamheten. Större påverkan av klimatgaser gör växterna känsligare för torka och hög temperatur. Eventuellt kan det favorisera klövern under en kort period. I Österrike finns rikligt med vatten men i framtiden kan det bli problem. Redan idag har grannlandet Slovakien brist på vatten. För en lantbrukare är vädret alltid en osäkerhet och vad vi är säkra på är att det blir en förändring.

Foto: Göran Lindgren

I de franska Alperna har man sedan 2003 haft flera torrperioder som orsakat stora problem för betesdriften. I en undersökning har man studerat lantbrukarnas förändring av driften. Betesdriften har förändrats på följande sätt: minskat betestryck med färre djur och kortare betesperiod, utökning av betesarealen samt bättre utnyttjande av befintliga resurser, lantbrukarnas tekniska kunskaper och ny utrustning. På gårdarna använde man sina erfarenheter genom att välja bete efter väderlek och genom att förlägga betet längre bort. På alpängen delades betet in så att varje område betades vid bästa tidpunkt och genom att undanta områden under våtår. Anpassningar som lantbrukarna gjort: förlängning av betessäsongen, ordnat vattenreserver, byggt hyddor på avlägsna skogsbeten och röjt buskar och sly. Skötseln kräver flexibilitet och att miljö- samt kulturarvsfrågor ska beaktas. Begränsningar som rovdjur och dess ekonomiska konsekvenser regleras med särskilda ersättningar.

Lågkostnadsjordbruk genom bete

I många delar av Alperna har betesbaserad mjölkproduktion minskat och ersatts av mer intensiv mjölkproduktion med fullfoderbaserad foderstat ofta med majsensilage. Detta ifrågasattes och man lyfte fram fördelarna men även svårigheter med mjölk från bete. Huvudmeningen är att i regioner där det nästan bara går att odla vallväxter är det mest effektivt att beta. Även om det anses som ett lågkostnadssystem är det effektivt sett ur flera perspektiv. Man framhöll dock att det är ett system som kräver mycket av driftsledningen. Det är miljövänligare och ger ett öppet landskap där turismen betyder mycket. I många undersökningar finner man att mjölken och de produkter som kommer därur innehåller hälsosammare fettsyror vid bete. Det blir även bättre smak och kvalitet på osten. Man jämför olika raser av kor för att hitta den optimala beteskon. Avelsprogrammen för mjölkkor bör ta större hänsyn till lantbrukarens behov av ekonomiska nyckeltal som t.ex. kg mjölk per kg metabolisk kroppsvikt, fertilitet och livstidsproduktion. Mejeriindustrin bör i framtiden bättre ta tillvara den mjölk som produceras när gräset växer som bäst under vår och försommar istället för att bestraffa det mjölköverskott som blir då.

Flytt av golfbana för att freda kornknarren

Vid ett studiebesök besöktes en golfbana som låg i den vackra Enndalen. Där hade man gjort en speciell överenskommelse när det visade sig att två håll låg i ett Natura 2000-område och att det häckade en sällsynt fågel, kornknarr, där. Två av banans håll flyttades och istället restaurerades marken så att den åter blev

Forts. nästa sida

Forts. från föreg. sida

den atrika översvämningsäng som den en gång varit. Numera är golfare, golfbaneägare och fågelentusiaster överens och nöjda med lösningen. En vacker blomma, *Iris sibirica*, är utbredd i dalen och blommar i maj. Eftersom dessa marker är våta kan man inte skörda så tidigt att man får bra foder till djuren, utan man skördar dessa marker i augusti till strö.

Ogrästips

Växten tidlösa, *Colchicum autumnale*, kan på extensivt odlade vallar för höproduktion orsaka problem t.ex. i delar av Tyskland. I större förekomst är den giftig för djuren som konsumerar höet. Ett sätt att minska populationen är att ta en tidig skörd på våren när lökväxtens blad växer till och samlar näring till löken.

I detta försök undersökte man näringsinnehållet i lök och blad från april till juni. Man konstaterade att i slutet av april fanns minst lagrad näring kvar i lökarna och då skulle tidlösan vara som mest känslig för avslagning.

Begränsningar vid mekanisering av bergsjordbruk

Vi fick en beskrivning av mekaniseringen i det schweiziska jordbruket och utvecklingen på traktorsidan vid vallskörd. År 1979 uppskattades gränserna för maximal marklutning vid slåtter med enaxlad slåttermaskin till 50 %, för vanlig traktor till 35 % och för 2-axlad slåttermaskin till 60 %.

Praktiska försök och intervjuer av lantbrukare har gjorts på schweiziska gårdar. Man ville veta vilka dragare som används vid olika lutningar. Lutningsgränser för olika arbeten som slåtter, spridning/vändning, strängning och transport beräknades. Slåtter och lastning är svårast, slåtern p.g.a. fuktigare yta. Tvåaxlade dragare klarar större lutningar än traktorer p.g.a. hydrostatisk drivning, låg tyngdpunkt och liten egenvikt. Utrustas traktorer med dubbelmontage blir de bredare och därmed stabilar.

Foto:Nilla Nilasdotter-Linde

Tvåaxlade fordon utrustas t.ex. med gaffelsidräfsa istället för rotorsträngare/vändare. Den är monterad närmare samt fungerar både framåt och bakåt, och man slipper svåra vändningar i starka lutningar. Jämfört med tidigare har de vanliga traktorens lutningsgräns vid slåtter ökat från 35 % till upp till 44 %, som följd av att traktorena har blivit kompaktare, fått 4-hjulsdrift, 4-hjulsbromsar, starkare motorer och bättre däck. Sidmonterade slåttermaskiner har ersatts av frontmonterade.

Följande faktorer begränsar körning i lutande terräng: 1) lutningen 2) körriktningen 3) förarnas skicklighet och mod 4) ytans jämnhet 5) jordegenskaper och fukt 6) fältets orientering (söder var bäst) 7) botanisk sammansättning 8) anslutande vägars utseende 9) möjligheter att undvika svåra lägen.

Anna Carlsson, Lars Jakobsson, Göran Lindgren, Nilla Nilasdotter-Linde & Maria Wahlquist,

Svenska Vallföreningens styrelse, tel: 070-648 27 22, e-post: lars.jakobsson@t.lrf.se

Lästips: Presentationer på EGF 2011: www.egf2011.at
Fullständig reserapport: www.svenskavall.se